CAPITVLVM SEXTVM DECIMVM

Lēctiō prīma (versūs 1–40)

Exercitium 1

1. Italia inter duo maria ________.
2. Id mare quod suprā Italiam _______ est 'mare ________' _____ [= vel] 'mare Hadriāticum' __________ [= nōminātur].
3. Īnfrā Italiam situm est mare ________ sīve Tūscum.
4. In Tiberī flūmine nōn multum, sed ________ aquae est.
5. Itaque magnae _______ Rōmam adīre nōn possunt.
6. Ōstia est oppidum ___________ quod magnum ________ habet.
7. In _____ maritimā multī sunt portūs.
8. Ōs flūminis est ______ quō flūmen in mare ________.
9. Rēs quās mercātōrēs emunt ac vēndunt ________ dīcuntur.
10. Cum nūllus ________ flat, mare ____________ est.
11. Cum magnus ventus _____, mare __________ est.
12. __________ est magnus ventus.
13. Tempestās mare _______ atque altōs ________ facit, quī nāvem aquā _________ possunt.
14. Nāvis quae aquā implētur in mare _________ cum nautīs.
15. Itaque ________ tempestātēs metuunt nec marī turbidō __________ volunt.
16. Is quī nāvigāre vult ventum secundum __________ [= exspectat].
17. Ventus __________ est ventus quī ā tergō flat.
18. Ventō secundō nāvēs ē portū ___________ [= exeunt].
19. ______ nāvium ventō implentur.

Exercitium 2

1. Inter quae maria sita est Italia? ...
2. Cūr magnae nāvēs Rōmam adīre nōn possunt? ...
3. Ubi sita est Ōstia? ...
4. Quid dīcitur locus quō flūmen in mare īnfluit? ...
5. In quod mare Tiberis īnfluit? ...
6. Ubi sita sunt oppida Brundisium, Puteolī, Genua? ...
7. Quid est portus? ...
8. Quōmodo mercēs ex Āfricā in Italiam vehuntur? ...
9. Num mercēs tantum vehuntur nāvibus? ...
10. Quid facit is quī nāvigāre vult? ...
11. Quandō tranquillum est mare? ...
12. Quid est tempestās? ...
13. Cūr nautae tempestātēs metuunt? ...
14. Quid nautae in portū opperiuntur? ...

Exercitium 3

1. Vent__ secund__ nāvēs ē portū ēgrediuntur.
2. Nāvēs plēn___ vēl___ per mare vehuntur.
3. Nautae neque mar__ tranquill__ neque mar__ turbid__ nāvigāre volunt.
4. Mārcus fenestr__ apert__ dormit, Quīntus fenestr__ claus__ cubat.
5. Puer ocul___ claus___ in lectō cubat.
6. Mārcus surgit ac ped_____ nūd___ ante lectum stat.
7. Man_____ sordid___ nōn oportet cibum sūmere.
8. Tit__ incert__ magister Sextum interrogat.
9. Patr__ vīv__ fīlius pecūniōsus nōn est.
10. Lūn__ plēn__ nox obscūra nōn est.

Cap. XVI

Lēctiō I

appellāre
ēgredī
flāre
flūctus
implēre
īnferus
īnfluere
interesse
locus
maritimus
mergere
merx
nauta
nāvigāre
nāvis
opperīrī
ōra
paulum
portus
secundus
situs
sīve
superus
tempestās
tranquillus
turbāre
turbidus
vēlum
ventus

ablātīvus absolūtus
I: cum adiectīvō

Lēctiō II

[1] -ārī
-ātur -antur
-āns
[2] -ērī
-ētur -entur
-ēns
[3] -ī
-itur -untur
-ēns
[4] -īrī
-ītur -iuntur
-iēns
(oritur)

ablātīvus absolūtus II: cum participiō
(-nte -ntibus)

cernere
complectī
cōnscendere
cōnsōlārī
contrārius
dextra
gubernāre
gubernātor
intuērī
lābī
laetārī
merīdiēs
occidēns
occidere
oriēns
orīrī
proficīscī
puppis
semper
septentriōnēs
sequī
serēnus
simul
sinistra
verērī

Lēctiō secunda (versūs 41–95)

Exercitium 4

Exempla: verērī = timēre
verētur = timet, verentur = timent
verēns = timēns

1. In portū necesse est ventum opper____.
2. Nautae ventum secundum opper______.
3. Mēdus, quī dominum sevērum ver_____, ex Italiā in Graeciam proficīsc__ vult.
4. Ventō secundō nāvis ē portū ēgred_____.
5. Sōl or_____; Mēdus et Lȳdia sōlem or_______ intu______.
6. Mēdus laet_____ quia cum amīcā suā proficīsc_____.
7. Lȳdia Rōmā proficīsc____ laet____ nōn potest; dē oculīs eius lacrimae lāb______.
8. Mēdus amīcam suam trīstem complect_____ atque cōnsōl_____.
9. Quīntus oculīs clausīs cultrum medicī opper_____.
10. Parentēs fīlium vīvere laet______.
11. Ovēs pāstōrem suum sequ______; canis ovēs sequ_____.
12. Omnēs nautae Neptūnum, deum maris, ver______.
13. Oculī hūmānī sōlem intu____ nōn possunt.

Exercitium 5

Exemplum: Iūlius nummōs suōs numerat Aemiliā spectante (= dum Aemilia spectat).

1. Sōl__ orient__ nāvis proficīscitur mult___ homin_____ spectant_____.
2. Magistr__ recitant__ discipulī dormiunt.
3. Mārcus rīdet plōrant__ sorōr__!
4. Sōl__ lūcent__ pāstor umbram petit.
5. Pāstor__ dormient__ ovis abit, sed pāstor lātrant__ can__ excitātur.
6. Cēter___ tacent_____ et audient_____ medicus Quīntum oculōs claudere iubet.
7. Gall__ canent__ excitātur puer.

Exercitium 6

1. _______ est pars nāvis posterior.
2. Illīc sedet ____________, is est nauta quī nāvem __________.
3. ________ est ea pars caelī unde sōl hōrā prīmā ________.
4. ___________ est ea caelī pars quō sōl hōrā duodecimā _________.
5. Oriēns et occidēns partēs caelī ____________ sunt.
6. Ea caelī pars ubi sōl merīdiē stat appellātur __________.
7. Pars contrāria dīcitur ______________ ā septem stēllīs quae ________ in eā parte caelī stant.
8. Nautae ad occidentem nāvigantī merīdiēs ā _________ est, ā ________ septentriōnēs, oriēns ā tergō.
9. Ventō secundō atque caelō ________ multae nāvēs ________ [= ūnō tempore] ē portū ēgrediuntur.
10. Mēdus et Lȳdia nāvem ____________ et ex Italiā _______________.
11. Lȳdia Mēdum in puppim ascendentem _________.
12. Lȳdia trīstis est, sed Mēdus _________ [= gaudet] nec iam dominum _________.
13. Mēdus faciem Lȳdiae __________ [= spectat]: dē oculīs eius lacrimae ___________.
14. Mēdus amīcam suam ______________ eamque multīs verbīs _____________.
15. Parvae rēs quae procul absunt oculīs _______ nōn possunt.

Exercitium 7

1. Ubi sedet gubernātor et quid agit? ...
2. Quid est puppis? ...
3. Quae sunt quattuor partēs caelī? ...
4. Quae dīcitur ea caelī pars unde sōl oritur? ...
5. Pars contrāria quae est? ...
6. Unde Mēdus et Lȳdia nāvem cōnscendunt? ...
7. Quō proficīscuntur? ...
8. Cūr in Graeciam īre volunt? ...
9. Quid sēcum ferunt in nāve? ...
10. Quid Mēdus et Lȳdia ē nāve spectant? ...
11. Cūr hominēs in portū vix cernī possunt? ...
12. Num trīstis est Mēdus? ...
13. Cūr Lȳdia nōn laetātur? ...
14. Quōmodo Mēdus amīcam suam cōnsōlātur? ...
15. Quam in partem nāvigant? ...

Lēctiō tertia (versūs 96–150)

Lēctiō III

Exercitium 8

Exemplum: Puer aeger multum aqu<u>ae</u> bibit et paulum cib<u>ī</u> ēst.

1. In Tiberī nōn multum, sed paulum aqu___ est.
2. Iūlius multum pecūni___ habet.
3. Ovēs multum herb___ edunt.
4. Pāstor nōn paulum pān___ sēcum fert.
5. In corde et in vēnīs multum sanguin___ est.
6. Post paulum tempor___ discipulī dormiunt.

multum | paulum — -ī | -ae | -is

Exercitium 9

1. Quīntus, quī mult____ ēsse solet, hodiē paul____ ēst.
2. Quīntus mult__ crassior est quam Mārcus et paul__ crassior quam Iūlia.
3. Nāvis proficīscitur; paul__ post terra cernī nōn potest.
4. Nūbēs oriuntur, nec mult__ post tempestās oritur.
5. Iam flūctūs mult__ altiōrēs sunt quam paul__ ante.
6. Nautae mult____ aquae ē nāve hauriunt.
7. Nāvis paul__ levior fit.
8. Dānuvius flūmen mult__ longius est quam Tiberis et paul__ longius quam Rhēnus.

mult<u>um</u>
paul<u>um</u>

mult<u>ō</u> | paul<u>ō</u> — -ior -ius | post | ante

Exercitium 10

1. Dum gubernātor __________ [↔ tacet], Mēdus caelum spectat.
2. Ab occidente nūbēs oriuntur nōn albae, sed _______.
3. Nauta deum Neptūnum _________: "Ō Neptūne!"
4. Paulō post ________ caelum et mare illūstrat, et statim magnus ___________ audītur.
5. Simul tempestās oritur; mare turbidum _____ [= esse incipit].
6. Nāvis flūctibus ___________ ac _____ [= prope nōn] gubernārī potest.
7. Necesse est aquam _________ et mercēs iacere.
8. Gubernātor Neptūnum invocat __________ timōrem [= quia timet].
9. Lȳdia Chrīstum invocat: "Ō Chrīste! _______ nōs!"
10. Mēdus Lȳdiam lābentem sustinēre __________, nec ______ [= sed nōn] ipse stāre potest.
11. Lȳdia _________ [= rūrsus] Chrīstum invocat: "Ō Chrīste! Iubē mare tranquillum _______!"

āter
cōnārī
fierī fit
fulgur
haurīre
iactāre
invocāre
iterum
loquī
propter
servāre
tonitrus
vērō
vix

Exercitium 11

1. Quid Mēdus in occidente videt? ...
2. Quid gubernātor opperītur? ...
3. Cūr Neptūnum invocant nautae? ...
4. Cūr nāvis gubernārī vix potest? ...
5. Quid nautae ē nāve hauriunt? ...
6. Cūr mercēs in mare iaciuntur? ...
7. Ubi est mercātor cuius mercēs iaciuntur? ...
8. Quem dominum Lȳdia invocat? ...
9. Quid tum agit Mēdus? ...
10. Cūr Mēdus loquī nōn potest? ...
11. Cūr nautae aquam haurīre dēsinunt? ...
12. Mergiturne nāvis? ...

Lēctiō grammatica

Lēctiō grammatica (versūs 151–165)

verbum dēpōnēns

verbum āctīvum:
īnf. *-re*
pers. 3 *-t -nt*

verbum passīvum et dēpōnēns:
īnf. *-rī -ī*
pers. 3 *-tur -ntur*

verbum āctīvum et dēpōnēns:
part. *-ns -ntis*

Exercitium 12

1. *Timē|re* verbum āctīvum est; *timē|rī* verbum __________ est.
2. *Verē|rī* est verbum __________; *verē|rī* et *lāb|ī* verba ____________ sunt.
3. Īnfīnītīvus verbī dēpōnentis nōn in *-re* dēsinit, sed in *-rī/-ī* ut īnfīnītīvus verbī _________.
4. Īnfīnītīvus: *cōn____, intu____, loqu__, opper____.*
5. Persōna tertia verbī dēpōnentis nōn in *-t, -nt* dēsinit, sed in *-tur, -ntur* ut persōna tertia verbī _________.
6. Persōna tertia: singulāris: *cōn_____, intu_____, loqu_____, opper____;* plūrālis: *cōn______, intu______, loqu______, opper______.*
7. Participium verbī dēpōnentis dēsinit in *-ns* ut participium verbī _______.
8. Participium: nōm. sing. *cōn____, intu____, loqu____, opper_____.*

Cap. XVII

CAPITVLVM SEPTIMVM DECIMVM

Lēctiō I

Lēctiō prīma (versūs 1–41)

duodētrīgintā
duodēvīgintī
quattuordecim
quīndecim
sēdecim
septendecim
trēdecim
trīgintā
ūndētrīgintā
ūndēvīgintī

Exercitium 1

1. Quot sunt X et III? ...
2. Quot sunt X et IV? ...
3. Quot sunt X et V? ...
4. Quot sunt X et VI? ...
5. Quot sunt X et VII? ...
6. Quot sunt X et VIII? ...
7. Quot sunt X et IX? ...
8. Quot sunt XX et VIII? ...
9. Quot sunt XX et IX? ...
10. Quot sunt XX et X? ...

centēsimus
discere
docēre
doctus
indoctus
industrius
interpellāre
nescīre
nōngentī

Exercitium 2

1. Discipulus est puer quī _______.
2. Quī discipulōs _______ magister est.
3. Magister est vir ________, quī multās rēs ______.
4. Discipulī sunt puerī __________, quī multās rēs __________ [= nōn sciunt].
5. Discipulus quī nihil discere vult _______ est.
6. Sextus nec stultus nec piger est, sed __________ atque ___________.
7. Magister: "Dīc numerōs ā decem _______ ad centum!"